

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд „ИМПРО-МЕТОДИКА“ на Мартин Каров за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

от проф. Иванка Бенчева

Пред нас е трудът на кандидата за научна и образователна степен „доктор“ на Мартин Каров. Подзаглавието подсказва: импровизирани техники за обучението на студенти по актьорско майсторство. По отношение на конструкцията трудът е последователен, аргументиран, с познаване на онези авторитетни източници, от които авторът е почерпил своята информация, с подбрани подходящо за целта цитати. Това е едно сериозно и задълбочено изследване с научно-приложен характер. Лично аз отделям много достойнства на тази дисертация. И (пак в личен план) съм доволна, радостна, щастлива, че пред нас е автора на обемист ръкопис (188 стр.), предлагащ ни НЕЩО, до този момент неизследвано в такъв обем, информираност, последователност и най-важното – практическа приложимост.

Съдържанието – много богато на информация и подробна фактология, едно изследване за човека-бъдещ артист – чрез явлението спонтанност и личната спонтанна природа на индивида. Това е основното, от което се интересува авторът и чрез призмата на спонтаността той развива своя систематизирана „Импро-методика“ за пълноценно обучение по актьорско майсторство.

Дисертационният труд разглежда:

- процеса импровизация, който обединява наличните знания и умения и по този начин дава нова перспектива на поведение на индивида в актьорската игра. Започва с основата на импровизацията – комуникацията.
- Много любопитна разходка из вековете! Авторът ни предлага от примитивните практики и ритуали до съвременния импро-театър, което е едно уникално и вълнуващо преживяване.
- Отбелязва аспектите на импро-театъра като методи за използване в психотерапията за премахване на психоблокажите.

- Информацията за познатите театрални педагози и изследователи на техники в игрови форми, аспекти на спонтанността, импровизационна лекота (Виола Сполин), статуса и статусната работа, преодоляване на стаховете, употребата на маската за „обладаване“ на актьора от персонаж (Кийт Джонстън), дългата форма на импровизация като пряк наследник на Комедия дел арте (Дел Клоус), създаването на груповото съзнание (пак той) и още философията на спонтанността (Джейкъб Морено) са изследвани подобаващо.
- Изводът „Импро-методиката категорично дефинира основните инструменти (с. 41) въображение, внимание, интуиция“ е направен след много добре подредени наблюдения за формиране на качествата на въображението, вниманието като психични механизми, интуицията като процес на вътрешно прозрение. Това са главните двигатели на актьорското майсторство. И авторът показва пълноценно познаване на методите на тяхното действие. Изследването е подкрепено с множество цитати, сами по себе си компетентни, аргументирани и интересни, с информация, която подчертава и доразкрива основната цел – обучението на актьорите чрез импро-методиката.
- Много важна тема е разглеждането на актьорските страхове, тези, които сковават спонтанния актьор и процеса на тяхното преодоляване чрез използването на ИГРИ, „които построяват доверие между партньорите, като по този начин се създава спокойно и сигурно място за експериментиране“ (с. 64), което е попълно на опитите на театрални практики и теоретици от различни времена – от Станиславски през Арто, Барба, Брук, Гротовски до Дел Клоус и други. Това е полезна и важна част от Глава втора. Посочени са и средства за преодоляване на страха. Много ми допадат „споделиеният смях и безотговорната глупост“, „бий се или бягай“, „Страхът във всяка форма е препятствие пред честността“ (с. 75) – чудесен цитат.

В Глава трета на „Импро-методиката“, като част от обучението по актьорско майсторство, е отделено място на необходимите компоненти за постигането на тази цел – пълнокръвното обучение на актьори и развиване на техните уменията. Обучението върви през използването на индивидуални игри, и игри изпълнявани групово. Играта, игровият метод е основно средство. Преминавайки през „Закони: даряване,

приемане, промяна, оправдаване“ се достига до „Изграждане на персонаж“, до въздействие върху сценичната реалност и взаимодействие с нея, чрез формулиране на искането „Аз искам да...“, чрез проявленията на персонажа, чрез отличителните му черти, чрез създаването на взаимоотношения и конфликт. Много любопитна за мен бе подточка „Теория на игрите“, която потвърждава отново, че всички човешки взаимоотношения биха могли да бъдат моделирани като игра.

Силна тема е „Клоуната“ – страхотна „разходка“ из историята и структуриране на обучението. Цитатът (с. 131) „Създаването и зараждането на клоун е също толкова спиращо дъха, както и раждането на ново дете“ е вълнуващ. Много важни са насоките за приготвяне на клоуна, правилата на клоуна, емоции и темперамент.

Извънредни по значение са ИГРИТЕ. Подборът им, опитът с тях, приложението им в конкретния тренинг е вълнуващо. Този голям по обем подбор на упражнения, игри и задачи с по-сложна структура е изумителен, защото е работещ, т.е. проверен в практиката.

„Импро-техниките“ са умел вариант за създаване и на театрално представление, което има за основа драматургичен или недраматургичен текст (с. 145) „Те предлагат база за работа, изследване и творчество, която помага на екипа и постановчика да постигнат хомогенност на ансамбъла, създаване на атмосфера на приемане и партньорство, развива се способността на групата да създава и изследва реалността на пиесата.“ И принос на Мартин Каров, освен умението му да обучава, изследва и провежда като провокация театралния процес, е приложението на импро-методиката в създаването на представление. Това е негов личен принос като преподавател, треньор, актьор и режисьор. Тези негови посоки, опити, търсения бяха заченати още в дипломния спектакъл на класа на проф. д-р Атанасов, випуск 2015, по повеста на Ст. Стратиев „Пътешествие без куфар“ (представлението „Не падай духом“ будеше възторг, спонтанни реакции, смях, забава в актьорите и зрителите му), но творческият потенциал на импро-методиката се разгърна в пълен размер чрез програмата на импро-тренинга в създаването на спектакъла „Хора с куфари“ от Ханох Левин на клас проф. д-р Атанасов, випуск 2019. Там в пълния си размер и размах са приложени импро-подходите, описани в настоящата

дисертация. „Комбинират се игри от клоунада, кратки и дълги форми импровизация, работа с маски, рачита се на силната енергия на актьорите, техните естествени импулси и въображение.“ Специалният импро-тренинг (разработен от Каров и реализиран от импро-треньор Веселин Петров) е насочен към изследване на проблемите и жанра на пиесата и най-пълно покрива нуждите на спектакъла. Резултат – един художествен факт – зрелищно, въодушевено, завладяващо представление, невероятни и неповторими постижения на младите артисти, свобода и полет на въображението им в импровизирана среда. Успехът бе вълнуващ.

Препоръчвам на уважаемата комисия да присъди на Мартин Каров научната и образователна степен „доктор“.

Гласувам с „Да“.

Проф. Иванка Бенчева